

אזמרה לשמך

פסקי הלכות ותשובות מפי מורנו הגאון הגדול רבי עמרם פריד שליט"א

פסקי הלכות יום הכיפורים

דיני ערב יום הכיפורים

טבילה בערב יום כיפור

א. מצוה לטבול בערב יום כיפור, ויש להקפיד על דיני חציצה, ולכן יש לנקות שיניים וכדו' לפני הטבילה.

ב. יש אומרים שיש לטבול שלש פעמים.

ג. נשים ישנם הנוהגות לטבול, וישנם שאינם נוהגות, ואף הנוהגות לטבול, יש סוברים שאין להן לטבול בז' נקיים אלא רק או בזמן, או בזמן טהרתה.

מצות אכילה בערב יום כיפור

ד. מצוה לאכול בערב יום כיפור.

ה. אף חולה שאוכל ביום כיפור, מצוה עליו לאכול בערב יום כיפור.

ו. אף נשים מצוות לאכול בערב יום הכיפורים.

דברים שלא אוכלים בערב יום כיפור במשך כל היום

ז. ביצים, שום, גבינה, חלב, חמים, יש אומרים שאין אוכלין כל היום כולו, ויש מקילין בשחרית, וכן יין ישן, יש אומרים שאין שותין כל היום כולו, אך בחלב עם קפה אין קפידא.

ח. מצווה לאכול דגים בערב יום כיפור במשך היום לפני סעודה המפסקת.

דיני סעודה מפסקת

ט. הסעודה האחרונה שאוכלין לפני הצום, היא נקראת "סעודה המפסקת".

י. לכתחילה יש לאכול זאת עם פת, ומי שקשה לו יכול להקל בזה.

יא. אוכלים בה מאכלים קלים להתעכל, שלא יהיה שבע ומתגאה, כשיתפלל.

יב. יש נוהגין לטבול פרוסת המוציא בדבש.

יג. אוכלין בה בשר עוף ולא בשר בהמה.

יד. אין אוכלין דגים חמים בסעודה זו, אך בדגים קרים יש מקילים.

טו. אין אוכלין ושותין בה דברים המחממין את הגוף, כגון ביצים ושום וגבינה וחלב

חמים שהם מרבים זרע, וכן אין שותים יין ישן וטוב.

טז. חלב המעורב בקפה וכדו' מותר.

ברכת המזון בסעודה המפסקת

יז. אם רצונו לאכול או לשתות או לעשות מלאכה לאחר ברכת המזון, יש להתנות

בפירוש בפיו או במחשבתו, שאינו מקבל את הצום, ואיסור מלאכה מיד, ואם לא

התנה יש מחמירין, שהמנהג שאסור לאכול ולשתות ולעשות מלאכה לאחר ברכת

המזון, דהרי זה כמו שקבלו בפרוש.

תוספת יום הכיפורים

יח. חובה מהתורה להוסיף מחול על הקודש, ויש להפסיק מאכילה ומלאכה ושאר

איסורים קודם השקיעה.

דיני הדלקת הנר

יט. היום שנהגו להדליק נרות בערב יום הכיפורים, ידליקו נרות ביום הכיפורים

כשם שמדליקין בערב שבת ומברכין להדליק נר של יום הכיפורים.

כ. מדליקין את הנרות במקום שמשתמשים שם בלילה.

כא. מלבד הנרות הנ"ל כל איש נשוי מדליק נר אחד עבירו, ולא עבור האשה

והילדים, ונקרא או "נר הבריא" או "נר החיים".

כב. מלבד זאת מדליקין נר נוסף "נר ששבת" בשביל שמזה יעשו בורא מאורי האש במוצאי כיפור.

כג. את אחד מהנרות הנ"ל או "נר הבריא" או את "הנר ששבת" מדליקין בחדר שישנים שם.

כד. אם אביו או אמו מתו מדליק עבורם נר נשמה בערב יו"כ, ואם אביו ואמו מתו מדליק עבורם נר נשמה אחד.

כה. נשים שאומרות שהחיינו בהדלקת הנר לא יאמרוהו שנית בביהכ"נ, אלא ישמעו מהש"ץ ויענו אמן.

דיני יום הכיפורים

לבישת טלית

כו. לובשין טלית גדול, בליל יום הכיפורים, ויש ללבוש את הטלית מבעוד יום כדי שיוכל לברך עליו.

לבישת קיטל

כז. לובשין קיטל ביום כיפור.

כח. בשנה ראשונה יש מנהגים אם לובשין קיטל או לא.

כט. אין להיכנס לבית הכסא בקיטל.

לבישת בגדים ותכשיטים

ל. אין לובשין בגדים מפוארים ויקרים.

לא. נשים אין לובשות תכשיטים שמתקשטות בהם בשבת ויום טוב מאימת יום הדין.

לב. תכשיטי זהב שרגילה ללבשם בימות החול, מותר ללבשם ביום הכיפורים.

איסור מלאכה

לג. כל מלאכה שאסורה בשבת אסורה ביום כיפור, אלא שבשבת במזיד סקילה ויו"כ כרת.

איסור רחיצה

לד. אסור להתרחץ ביום כיפור, בין בחמין ובין בצונן, ואפילו להושיט אצבעו במים אסור.

לה. נטילת ידיים כשקמים בבוקר, נוטלים עד סוף האצבעות, ונוטל כדרכו ככל השנה ג' או ד' פעמים לסירוגין.

לו. שטיפת פנים אסורה, וכן שטיפת העיניים אסורה, אלא אם כן יש לכלוך, שאז מותר ללחלח אצבעו במים ולרחוץ במקום הלכלוך בלבד,

לז. רחיצת הפה אסורה, ואפילו במקום צער גדול, אלא אם כן הקיא, שאז הרחיצה להסיר הלכלוך שהיא מותרת.

לח. רחיצה לאחר כניסה לבית הכסא, אם לא עשה שם כלום, אינו נוטל ידיו ביום כיפור, ויש סוברים שנוטל ידיו [רעק"א, ופמ"ג] ומסקנת הביה"ל [סי' תריג] דלא יטול ידיו, רק שיקנח ידיו, ואם לבו תוהה עליו בשביל שאינו נוטל רשאי ליטול כדי שיוכל להתפלל בדעה מיושבת.

לט. נכנס לבית הכסא ועשה צרכיו, או השתין, אם קינח לאחר עשיית צרכיו, או שפשף לאחר שהשתין, מותר לרחוץ ידיו, דהוי ידיו מלוכלכות, אם לא שפשף וקינח, ביום מותר ליטול ידיו, כיון שמתפללין במשך היום, אבל בלילה לאחר התפילה, יש מחלוקת האם משום ברכת אשר יצר מותר לרחוץ ידיו, והנכון שיקנח או ישפשף, ואז יכול ליטול ידיו, הנטילה באופן שהיא מותרת היא עד סוף פרקי האצבעות.

מ. ליטול ידיו לתפילה, אף שבעלמא צריך יטול ידיים לפני תפילה, ביו"כ אין נוטלים ידיים לפני התפילה.

מא. רחיצה לרפואה מותרת, ולכן מי שיש לו כאבי ראש חזקים, שהוא בגדר חולה

שאינן בו סכנה [שזה או נפל למשכב או חולה כל גופו], אם על ידי הרחיצה ירגיש יותר טוב, מותר לרחוץ במים צוננים.

מב. רופא מותר לו לרחוץ ידיו לפני בדיקת החולה, ולאחריה, כדרכו בכל השנה.

מג. כהנים העולים לדוכן נוטלים ידיהם כרגיל בכל השנה.

מד. חולים האוכלים פת נוטלים ידיהם כרגיל בכל השנה.

איסור סיכה

מה. אסור לסוך אפילו מקצת גופו, ואפילו אינו לשם תענוג, ואפילו הוא בשביל להעביר הזוהמא.

מו. אסור לסוך בבושם וכדו'.

מז. סיכה לרפואה מותרת, ולכן חולה שאין בו סכנה, באופן שמותר רפואה בשבת וביום כיפור, מותר לו לסוך כשהוא נוזלי.

דיני נעילת הסנדל

מח. אסור לנעול נעלי עור, אבל משאר מינים מותר, ויש אומרים שאף בשאר מינים שמותר הוא רק באופן שמרגישים את קושי הארץ, אבל אם אין מרגישים את קושי הארץ אסור, ויש אף שמחמירים שאין ללבוש כלל נעלים אלא רק גרבים.

מט. נעלים שנוחות ללבוש כגון נעלי קרוקס מקוריים וכדו' אין ללבשם ביום הכיפורים.

דיני תשמיש המיטה

נ. יום הכיפורים אסור בתשמיש המיטה, וכן נוהג שאר דיני ההרחקות, הן בלילה והן ביום.

דיני החולה

החייבים והפטורים מהצום

נא. חולה שיש בו סכנה שהצום מזיק לו ועלול להרע את מצבו, אינו צם.

נב. חולה שאין בו סכנה שהצום לא יביאו לידי סכנה, צריך לצום.

נג. מעוברות ומניקות צריכות לצום.

נד. מעוברת שיש לה בעיות רפואיות, תשאל חכם.

נה. מינקת שאין לה די חלב לתינוק, והתינוק אינו רוצה או אינו יכול לאכול משהו אחר ויש בזה סכנה לתינוק אינה צמה, ובדרך כלל די לה בשתיה.

נו. יולדת תוך ג' ימים, ילדה בח' תשרי לא תצום כלל, ואם אומרת איני צריכה מאכילין אותה פחות מכשיעור.

נז. ילדה בז' תשרי, לדעת השולחן ערוך דינה כיוולדת בתוך ז' שמבואר דינה להלן סעיף נח, אך המשנ"ב פוסק שעד שיעברו שלשה ימים מעת לעת דהיינו עד אותו שעה שבו היא ילדה דינה כיוולדת תוך ג' שנתבאר סעיף נו.

נח. ילדה מד' תשרי ואילך, אוכלת לפי שיעורים אלא אם כן אומרת שאינה צריכה וגם הרופאים אומרים כן שאינה צריכה אז אסור לה לאכול אבל אם אין ידוע שהיא אינה צריכה אוכלת בשיעורים.

נט. ילדה בג' תשרי לדעת השולחן ערוך צמה, ולמשנ"ב עד גמר המצת לעת, דהיינו עד אותו שעה שבו ילדה אוכלת פחות מכשיעור וכן הלכה.

ס. ילדה לפני זה, כיוון שעבר שבעה ימים מעת לעת הרי היא ככל אשה שצריכה לצום, ואם היא מניקה נתבאר דינה לעיל סעיפים נג וסעיף נה.

דיני לקיחת תרופות

סא. חולה שיש בו סכנה, דהיינו שאם לא יטול תרופות יש אף חשש סכנה, נוטל את התרופות כהרגלו.

סב. חולה שאין בו סכנה, דהיינו שהוא בגדר חולה שנפל למשכב או חולה כל גופו אף שאין בו סכנה, מותר לו לקחת תרופות שאין בהם טעם, ואם לא יכול לבלוע בלא מים, יש מקילים שיכול למרר את המים ואז יכול עם מים מרים לבלוע את הכדור.

סג. מי שיש לו רק מיחושים, אסור לו לקחת תרופות ואף בלא מים כמו שבכל שבת

אסור למי שאינו בגדר חולה שאין בו סכנה אלא רק מיחושים לקחת תרופות מדין איסור רפואה בשבת.

דיני שיעורים

סד. אסור מהתורה לאכול או לשתות אפילו כל שהוא.

סה. שיעור ככותבת הגסה הוא לעניין חיוב כרת במזיד וחסאת בשוגג, אך אסור מהתורה לאכול אף פחות מזה וכנ"ל חולה שדי לו בפחות מכשיעור אסור לו לאכול יותר מזה אף ששניהם אסורים מהתורה אך כיוון שזה יותר חמור שדינו בכרת לכן אסור לו לאכול כשיעור.

סו. את הפחות מכשיעור יש לאכול לאחר שיעור של אכילת פרס שהוא לחומרא שיעור זמן של תשע דקות.

סז. חולה שלא די לו במרחק זמן זה יכול לצמצם את המרחק עד שתי דקות בין אכילה לאכילה.

סח. השיעור הוא מתחילת אכילה עד סוף אכילה הוא שיעור אכילת פרי ואם אוכל מאד לאט אין צריך להפסיק בין אכילה לאכילה אלא מעט כדי שלא יצטרף לשיעור ככותבת הגסה.

סט. השיעור באוכל דהינו מוצק הוא 30 סמ"ק שהוא כמו נפחה החיצוני של קופסת גפרורים.

ע. השיעור בנוזל הוא 40 סמ"ק.

עא. מדידת האוכל או המשקה כדי לדעת אם הוא פחות מכשיעור אף שבשבת ויום כיפור אסור למדוד כאן מותר כי מדידה לרפואה ומצווה מותרים.

עב. המדידה נעשית על ידי נפח ולא על ידי משקל.

עג. פרוסת חלה או לחם מלאות באוויר ולכן הנפח שלהן גדול וכיוון שנתבאר שהמדידה נקבעת לפי נפח אי אפשר לאכול מזה הרבה לכן עדיף לאכול דברים שאין בהם כ"כ נפח שאז אפשר לאכול יותר.

עד. נפח פרוסת חלה פרוסת הוא 90-100 סמ"ק והמשקל הוא עשרים גרם בערך
לכן ניתן לאכול כשליש פרוסה נפח פרוסת לחם פרוס כ100-120 סמ"ק ופחות
מכשיעור הוא רבע פרוסה.

דיני חולה

עה. חולה האוכל ביום כיפור, אינו עושה קידוש.

עו. חולה האוכל פת ביום כיפור, נוטל ידיו כרגיל.

עז. חולה האוכל פת פחות מכשיעור, נוטל ידיו ללא ברכת על נטילת ידיים.

עח. חולה שאוכל לשיעורים של נפח של 30 סמ"ק שיש בו כזית לפי חלק מהשיטות,
אם נוהג במשך השנה כשיטות אלו שמברכים על נפח זה שהוא נפחה של קופסת
גפרורים ברכה אחרונה, יברך בסוף סדרת האכילה של השיעורים ברכה אחרונה,
ואם מחמיר לברך ברכה אחרונה בשיעור יותר גדול, לא יברך ברכה אחרונה ביום
כיפור, ועל שתייה בשיעורים כיוון ששותה פחות מרביעית מברך רק בתחילה ואין
מברך ברכה אחרונה, הברכה הראשונה של אכילה ושתייה בשיעורים נשמרת כל
עוד האדם לא השיח דעתו מאכילה ושתייה.

דיני מוצאי יום הכיפורים

מוצאי יום כיפור

עט. יש סוברים שלאחר שהבדיל בתפילה, או שאמר ברוך המבדיל, מותר לו
לשתות מים.

פ. עושים הבדלה על הכוס, ומברכים הגפן, וברכת מאורי האש, וברכת המבדיל.

פא. ברכת מאורי האש מברכים רק על נר ששבת, דהינו נר שדולק מערב יום כיפור.

ברכת ישר כח להרב רוני
ליקר שליט"א על סיועו
בהדפסת הגליון

לתרומות והנצחות, להערות
והארות, ולקבלת העלון במיל ניתן
ליצור קשר 052-7175517
a0527175517@gmail.com

ברכת ישר כח להרב נועם
יהודה שליט"א על סיועו
בהדפסת הגליון